

Camí ral d'Igualada

Sant Salvador de Guardiola

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Salelles, Guardiola i sector nord-oest del terme municipal
Alçada: 277

Coordenades:

Latitud: 41.69961
Longitud: 1.78561
UTM Est (X): 398955
UTM Nord (Y): 4617138

Classificació

Número de fitxa 08098-425
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Medieval Modern Romà Contemporani
Segle X-XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: En la seva major part desaparegut i transformat en carretera.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Altres
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Sant Salvador de Guardiola

Fitxes associades:

[Pont de ca l'Isidro](#)

[Pont de Comasua](#)

[Pont de Salelles](#)

[L'Hostal](#)

[Camí Missader](#)

[Poble de Salelles \(antiga sagrera\)](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Descripció

Antic camí ral que s'ha conservat físicament molt bé en un petit tram proper al poble de Salelles ja que, en la resta del seu itinerari, va ser destruït en el moment de construir-se la carretera moderna (1916-1920). Sortint de Manresa, el camí enfilava pel lloc conegut com Coll Manresa (actualment la Bellavista), passava pel mas del Xup, on travessava la riera de Rajadell i entrava a l'actual terme de Sant Salvador de Guardiola per la creu de Salelles. El tram següent difereix de l'itinerari de la carretera, ja que el camí es desviava per entrar al poble de Salelles. Des d'aquí descendia fins a trobar la riera de Guardiola al punt on abans hi havia la caseta dels peons caminers i actualment un magatzem del servei de manteniment de carreteres de la Diputació, just al costat del pont. Des de Salelles fins al pont és el tram millor conservat. En aquest punt hi havia el trencall on es desviava el camí o la carretera de can Maçana, amb un itinerari més meridional. Pel que fa al camí ral d'Igualada, a partir d'aquí torna a coincidir pràcticament amb la carretera vella. Ens ho confirma un mapa força detallat que s'ha conservat del terme de Sant Salvador de Guardiola de l'any 1918. El camí continuava pel costat de ponent de la riera de Guardiola i la creuava a la resclosa que hi ha passada la casa del Calvet per dirigir-se cap al poble de Guardiola, que travessava pel carrer d'Igualada. A la sortida de la població hi havia l'anomenat "Hostal vell" i el camí continuava per un itinerari semblant al de la carretera: per la casa de Comasua i pel coll de Gosèn cap a Maians, i després per Òdena fins Igualada. És probable que, antigament, passats uns quilòmetres de Guardiola, a l'alçada de Comasua, el camí tingués un recorregut més alt i cap a ponent, ja que en el mapa de 1818 hi consta en aquest lloc la "carena del camino viejo".

El tram millor conservat és el que va de Salelles (trencant a l'esquerra just abans de cal Víctor) fins a la riera de Guardiola, el qual ha mantingut perfectament la traça d'un camí carreter, tot i que actualment molt abandonat. En aquest sector té una amplada d'uns dos metres i discorre normalment per un esvoranc reforçat amb marges de pedra seca. En l'estat actual deu tractar-se d'una adequació feta al segle XIX per convertir-lo en camí carreter, ja que anteriorment era un camí de bast. La marrada que fa el camí passant per Salelles és una mica estranya, però es pot entendre tenint en compte el pes històric i l'antiguitat d'aquesta població, que ja està documentada l'any 1009.

Història

El camí de Manresa a Igualada és molt antic i hi ha indicis per creure que té un origen romà. La primera referència documental és força reculada: l'any 978 es fa esment d'un gual a la riera de Cornet, poc més avall de la font del Calvet (GASOL, 1984: 16), i al segle XI n'hi ha altres esments. En època medieval i moderna era un dels camins rals del Bages, amb un itinerari més occidental que l'anomenat camí de Montserrat, que més tard va ser conegut com a carretera de can Maçana. Al principi del segle XIX, amb la transformació d'aquesta via en la primera carretera apta per al trànsit de carruatges al Bages, la carretera de can Maçana va guanyar protagonisme i es convertí en la principal comunicació amb Barcelona, mentre que l'antic camí ral d'Igualada va esdevenir una via molt secundària (PIÑERO, 2013).

No és fins a principis del segle XX que el camí ral d'Igualada es transforma en una carretera moderna (l'actual C-37 z). En un principi es va adequar el tram entre Igualada i Maians. L'acabament per connectar amb Sant Salvador de Guardiola i amb la carretera de can Maçana no es va activar fins l'any 1916. Cal situar també en aquest moment, doncs, la construcció dels ponts. El 1920, amb la carretera acabada, s'inaugurà la línia de transport regular en autobús per part de la companyia Hispano-Igualadina. Entorn de 1936 s'hi van fer obres de millora.

Pel que fa al tram de Salelles, en algun moment entre finals del segle XIX i començament del XX

(possiblement el 1914, quan es van construir els ponts de la carretera de can Maçana) es devia obrir el traçat totalment rectilini que transcorre per l'actual benzinera i polígon industrial, el qual ja apareix en el mapa de 1918.

Bibliografia

CAMPRUBÍ PLANS, Josep (1991). "Transports i comunicació", a Història de la ciutat de Manresa (1900-1950). Caixa d'Estalvis de Manresa, vol. I., p. 181-204.

GASOL, Josep M. (1984). "Notícia històrica d'antics camins i carreteres del Bages", a Butlletí del Montepio de conductors de St. Cristòfol de Manresa-Berga, núm. 381, pp.14-19.

PIÑERO SUBIRANA, Jordi (2013). La carretera de can Maçana. Recerca historiogràfica sobre els antics camins de l'àrea sud-oest de Manresa. Ajuntament de Manresa-Urbanisme, Secció de Paisatge (treball inèdit).

TORRAS RIBÉ, Josep M. (1991). Camins i viatgers a la comarca de l'Anoia (1494-1834). Barcelona, Rafael Dalmau Editor.

